

บทที่ 6

บทสรุปและเสนอแนะ

6.1 บทสรุป

การประกอบอาชญากรรมในปัจจุบัน ได้พัฒนารูปแบบทั้งในด้านของความรุนแรง ความสลับซับซ้อน และวัตถุประสงค์ของการประกอบอาชญากรรม จากเดิมประกอบอาชญากรรมเพียงคนเดียวหรือสองคน ซึ่งเรียกว่า “อาชญากรรมตามท้องถนน” (Street Crime) ก็เปลี่ยนแปลงมาเป็นรูปแบบที่เป็นขบวนการ เรียกว่า “องค์กรอาชญากรรม” (Organized Crime) มีโครงสร้างที่สลับซับซ้อน และได้มีการพัฒนาจากการประกอบอาชญากรรมที่มีขอบเขตภายในประเทศ เป็นอาชญากรรมระหว่างประเทศ หรือเรียกว่า “อาชญากรรมข้ามชาติ” หรือเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ มีลำดับขั้นตอนในการทำงาน แบ่งความรับผิดชอบโดยเฉพาะอาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติด และอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ รวมทั้งอาชญากรรมที่ก่อให้เกิดปัญหาทั้งภายในและนอกประเทศ ได้แก่ การค้าโสเภณีและการค้าเด็ก เป็นต้น ล้วนแต่มุ่งหวังเงินได้เป็นมหาศาล และเงินเหล่านี้ส่วนหนึ่งถูกนำไปใช้ในธุรกิจอาชญากรรม ส่วนหนึ่งถูกนำไปสร้างอิทธิพลในวงราชการและในวงการเมือง และส่วนที่เหลือถูกนำไปลงทุนในวงการธุรกิจประเภทต่าง ๆ ผลสุดท้ายเงินได้จากการดำเนินการเหล่านี้ก็จะถูกนำไปใช้เป็นต้นทุนหมุนกลับไปประกอบอาชญากรรมขึ้นมาอีก กลับกลายเป็นวงจรการประกอบอาชญากรรมที่ยากต่อการจับกุมปราบปราม แต่เนื่องจากเงินที่ได้มาดังกล่าวเป็นเงินที่ผิดกฎหมาย คือ มีที่มาจากการกระทำความผิด ดังนั้นเพื่อที่จะสามารถนำเอารายได้หรือเงินซึ่งเป็นผลประโยชน์จากการประกอบอาชญากรรมดังกล่าวมาใช้ได้โดยถูกต้องตามกฎหมาย จึงต้องผ่านขั้นตอนสำคัญที่เรียกว่า “การฟอกเงิน” (Money Laundering) ซึ่งความหมายของการฟอกเงินนั้นพอสรุปได้ว่า การฟอกเงิน คือ การกระทำใด ๆ ที่ทำให้เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือที่ได้มาจากการกระทำความผิด แปรสภาพเสมือนหนึ่งว่า เป็นเงินที่ได้มาโดยถูกต้องกฎหมาย หรือเพื่อปกปิดแหล่งที่มาของเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยผิดกฎหมาย ต่อมาได้มีการบัญญัติพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ขึ้น และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 116 ตอนที่ 29ก ลงวันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้เมื่อ วันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2542 โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ คือ เนื่องจากในปัจจุบันผู้ประกอบอาชญากรรม ซึ่งกระทำความผิดกฎหมาย บางประเภท ได้นำเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นมากระทำการในรูปแบบต่าง ๆ อันเป็นการฟอกเงิน เพื่อนำเงินหรือทรัพย์สินนั้นไปใช้เป็นประโยชน์ในการกระทำความผิด

ต่อไปได้อีก ทำให้ยากแก่การปราบปรามการกระทำความผิดตามกฎหมายเหล่านั้น และโดยที่กฎหมายที่มีอยู่ก็ไม่สามารถปราบปรามการฟอกเงินหรือดำเนินการกับเงินหรือทรัพย์สินนั้นได้เท่าที่ควร ดังนั้นเพื่อเป็นการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมดังกล่าวสมควรกำหนดมาตรการต่าง ๆ ให้สามารถดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีประสิทธิภาพต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม จึงต้องกำหนดให้เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดทางอาญา เป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้นำมาฟอกแล้ว ผู้ฟอกเงินหรือทรัพย์สินนั้นจะมีความผิดฐานฟอกเงิน ฐานความผิดทางอาญาที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนี้ เรียกว่า “ความผิดมูลฐาน” ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะต้องกำหนดไว้ในกฎหมายดังกล่าวตามบัญญัติไว้ในมาตรา 3 ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 ได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้จำนวน 8 ฐานความผิด ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 5 ได้บัญญัติถึงลักษณะของการกระทำเป็นความผิดฐานฟอกเงิน โดยกำหนดให้ผู้โอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อนขณะหรือหลังการกระทำความผิด มิให้ต้อง รับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน และความผิดมูลฐานที่ได้กำหนดไว้นี้ บุคคลที่กระทำความผิดทางอาญาตามความผิดมูลฐาน ยังไม่มีความผิดฐานฟอกเงิน แต่ถ้านำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดทางอาญาเป็นความผิดมูลฐาน ไปกระทำการฟอกเงิน ผู้กระทำจึงมีความผิดฐานฟอกเงิน อาชญากร หรือนักฟอกเงินได้นำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด ทางอาญาซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน ไปกระทำการฟอกเงิน โดยได้ทำธุรกรรมกับสถาบันการเงิน อาชญากรหรือนักฟอกเงินมักทำธุรกรรมที่หลีกเลี่ยงไม่ให้สถาบันการเงินรายงานธุรกรรมดังกล่าวต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ พฤติกรรมดังกล่าวจึงเข้าข่ายน่าสงสัย จึงถือได้ว่าเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย แนวโน้มของการฟอกเงิน ตามความผิดมูลฐานที่นำไปสู่ธุรกรรมที่เหตุอันควรสงสัยอาจสรุปได้ดังนี้

1. ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด สถานการณ์แนวโน้มในการฟอกเงินเกี่ยวกับธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยนั้น เป็นไปในรูปแบบของการค้ารายย่อยมากขึ้น และนักค้ายาเสพติดหลายรายพยายามหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้อู่การตรวจสอบและยึดทรัพย์สิน อาทิ เช่น ใช้ชื่อผู้อื่นเป็นผู้เปิดบัญชีธนาคาร และให้ลูกค้าของนักค้ายาเสพติดชำระเงิน โดยโอนเงินสดเข้าบัญชี หรือได้ทำบัตรเอทีเอ็ม เพื่อไปกดเงินที่ได้จากการค้ายาเสพติด เป็นต้น

2. ความผิดเกี่ยวกับเพศ การค้าหญิงและเด็ก แนวโน้มการฟอกเงินที่เกี่ยวกับธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยนั้น การค้าหญิง และค้าเด็ก ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อบริการทางเพศ และเป็นการค้าหญิง และค้าเด็ก ภายในประเทศมากขึ้นกว่า การค้าหญิงและการค้าเด็กข้ามชาติ

3. ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน แนวโน้มในการฟอกเงินที่เกี่ยวกับธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย จะมีลักษณะในการฉ้อโกงในรูปแบบที่แตกต่างไปจากเดิมมากขึ้น และยังคงมีการขยายรูปแบบของการหลอกลวงประชาชนไปยังเครือข่ายทางอินเทอร์เน็ตด้วย

4. ความผิดเกี่ยวกับการชักย้ายและฉ้อโกงสถาบันการเงิน แนวโน้มในการฟอกเงินเกี่ยวกับธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย เป็นการฟอกเงินในลักษณะรูปแบบของการให้สินเชื่อโดยทุจริต หรือการให้สินเชื่อโดยมิชอบ

5. ความผิดเกี่ยวกับการทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ สถานการณ์การคอร์รัปชันในประเทศไทย แนวโน้มการคอร์รัปชันในประเทศไม่ลดน้อยถอยลง เพราะปัญหาการคอร์รัปชันในประเทศไทยนั้นกลับจะคูมีมากขึ้น และจะสลับซับซ้อนมากขึ้น เช่น ในเรื่องของ “การคอร์รัปชันในเชิงนโยบาย” และเรื่องผลประโยชน์ที่ทับซ้อนกัน

6. ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชกหรือรีดเอาทรัพย์สินที่กระทำโดยอัยยะของโจร รูปแบบของอัยยะของโจรตามประมวลกฎหมายอาญา เป็นรูปแบบที่ไม่ทันสมัย ไม่ทันเหตุการณ์ เพราะปัจจุบันได้มีการพัฒนามาเป็นรูปแบบขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

7. ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร แนวโน้มในการฟอกเงินเกี่ยวกับธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยนั้น การกระทำความผิดทางศุลกากรมีแนวโน้มที่จะไม่ลดลง และจะเพิ่มขึ้นเป็นระยะ ๆ แต่มูลค่าความเสียหายอาจเพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ เนื่องจากในปัจจุบันและอนาคต สินค้าที่ลักลอบหนีศุลกากรและหลีกเลี่ยงภาษี จะเป็นสินค้าที่มีมูลค่าสูง สามารถซ่อนเร้น หรือขนส่งได้ง่ายขึ้น เช่น สินค้าที่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา เป็นต้น

8. ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย เป็นความผิดมูลฐานที่ 8 ที่เพิ่มเติมในความผิดมูลฐานของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 วัตถุประสงค์ของการเพิ่มเติมในความผิดมูลฐานดังกล่าว เพื่อเป็นการปราบปรามและแก้ไขปัญหการก่อการร้าย

เมื่ออาชญากร หรือนักฟอกเงินได้นำเงินหรือทรัพย์สินมาทำธุรกรรมกับสถาบันการเงินนั้น ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้ให้สถาบันการเงินรายงานธุรกรรมหรือธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน การรายงานธุรกรรมดังกล่าว เพื่อติดตามร่องรอยของการ โอนเงินและมีให้อาชญากร หรือนักฟอกเงินได้ทำการฟอกเงินได้ สถาบันการเงินจึงเป็นแหล่งของการฟอกเงินที่สำคัญ แต่ทั้งนี้เนื่องจาก

ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินอาศัยช่องโหว่ของธุรกิจที่ไม่มีการจดบันทึกหรือหลักฐานทางการเงิน ทำให้การฟอกเงินเป็นไปอย่างง่ายดายและการสืบสวนเป็นไปด้วยความยากลำบาก แม้ธุรกรรมทางการเงินใดที่ได้ทำขึ้นผ่านสถาบันการเงิน ถ้าสถาบันการเงินไม่มีการบันทึกหรือการรายงานต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ หน่วยงานที่รับผิดชอบก็มีอาจทราบได้ว่ามีการทำธุรกรรมใดที่เข้าเงื่อนไข ดังนั้นกฎหมายจึงได้กำหนดหน้าที่ให้สถาบันการเงินต้องรายงานธุรกรรม หรือธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนำข้อมูลที่ได้รับจากสถาบันการเงินมาตรวจสอบว่าธุรกรรมเหล่านั้นแท้จริงแล้วมีการกระทำซึ่งเข้าองค์ประกอบความผิดฐานฟอกเงินหรือไม่อย่างไร และนอกจากนี้ เอกสารทางการเงินและเอกสารต่าง ๆ อาจนำมาใช้เป็นพยานหลักฐาน หรือเพื่อติดตามร่องรอยการโอนเงินของผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดหน้าที่ของสถาบันการเงินได้ดังนี้

1. ให้มีการรายงานธุรกรรม ต่อสำนักงาน เมื่อปรากฏว่าธุรกรรมดังกล่าวเป็น ธุรกรรมที่ใช้เงินสดเกินกว่า 2 ล้านบาท หรือธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าเกินกว่า ห้าล้านบาท
2. ให้มีการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยต่อสำนักงาน ซึ่งตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดลักษณะเบื้องต้นของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยไว้ 4 ประเภท คือ 1) ธุรกรรมที่มีความซับซ้อนผิดไปจากการทำธุรกรรมในลักษณะเดียวกันที่ทำกันอยู่ตามปกติ 2) ธุรกรรมที่ขาดความเป็นไปได้ในเชิงธุรกิจ 3) ธุรกรรมที่เหตุอันควรเชื่อได้ว่ากระทำให้ขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้ 4) ธุรกรรมที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน
3. การจัดให้ลูกค้าแสดงตน
4. การจัดให้ลูกค้าบันทึกชื่อเท็จจริง
5. การเก็บรักษาข้อมูล

การที่สถาบันการเงินต้องรายงานธุรกรรม หรือธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้น การรายงานธุรกรรมทั่ว ๆ ไปได้มีกำหนดกฎหมายไว้แน่นอน กล่าวคือ เมื่อมีการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดกว่า 2 ล้านบาท นั้น สถาบันการเงินต้องรายงานธุรกรรมดังกล่าวต่อสำนักงาน แต่ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยนั้นเป็นเพียงลักษณะของธุรกรรมที่น่าสงสัยที่น่าเชื่อได้ว่า อาจจะเกี่ยวข้องเพื่อปกปิดการฟอกเงินเท่านั้น เพราะโดยปกติ พฤติกรรมเหล่านั้นมิได้เป็นการฟอกเงินโดยตรง ประกอบกับในบทบัญญัติแห่งกฎหมายเอง ก็มีได้ให้คำอธิบายที่ชัดเจน เนื่องจากเป็นหน้าที่ของสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้องจะใช้อำนาจหน้าที่

ตามกฎหมายภายใต้ความรู้ความชำนาญเพื่อตัดสินใจว่า ควรจะติดตามข้อมูลทางการเงินเหล่านี้ในเชิงลึกว่าเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำผิดกฎหมายหรือไม่ การใช้ความรู้ความชำนาญและดุลพินิจในการพิจารณา ธุรกรรมใดที่เข้าข่ายมีพฤติกรรมที่น่าสงสัย เพื่อทำหน้าที่รายงานธุรกรรมดังกล่าวตามกฎหมาย การใช้ดุลพินิจที่ไม่เหมาะสมย่อมจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ถูกรายงานได้

โดยกฎหมายฟอกเงินได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในต่างประเทศรวมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการรายงาน ทั้งนี้รวมถึงธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยด้วยเช่นกัน จากการศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงิน เช่น Bank Secrecy Act, Money Laundering Control Act และ the USA Patriot Act 2001 ของสหรัฐอเมริกา Durg Trafficking Offences Act และ Money Laundering Regulation 1993 ของประเทศอังกฤษ Financial Transaction Report Act 1988 ของประเทศออสเตรเลีย และ Organized and Service Ordinance 1995 ของประเทศฮ่องกง จะพบว่า กฎหมายป้องกันการฟอกเงินในประเทศต่าง ๆ ข้างต้นนั้น กำหนดแต่เพียงให้สถาบันการเงินในฐานะผู้ชำนาญด้านการเงิน หรือหน่วยงานผู้ชำนาญการอื่น ๆ มีหน้าที่ต้องรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีได้บัญญัติบทนิยามเพื่อกำหนดความหมายของ “ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย” ดังเช่น ที่กำหนดในกฎหมายไทย เนื่องจากกฎหมายป้องกันและปราบปรามการขยายตัวขององค์กรอาชญากรรม หรืออาชญากรรมทางการเงินต่าง ๆ เพื่อมิให้ได้มีการขยายเครือข่าย หรือนำเงินที่ได้มาจากการกระทำผิดเหล่านั้นไปเป็นปัจจัยในการประกอบอาชญากรรมต่อไปจากกรณีศึกษาตัวอย่างธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยตามกฎหมายต่างประเทศ แนวทางพิจารณาธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และของสถาบันการเงินซึ่งสามารถสรุปแนวทางการพิจารณาธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยได้ดังนี้

1. ความสงสัยในพฤติกรรม
2. การให้ความสำคัญกับธุรกรรมทุกประเภท
3. การสังเกตพิรุจจากพฤติกรรมของบุคคล หรือขององค์กรที่ทำธุรกรรม
4. สิ่งที่บ่งชี้ หรือปัจจัยอื่น ๆ

เมื่อสังเกตโดยรวมแล้ว จะเห็นได้ว่า ธุรกรรมใด เป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยได้นั้น แนวทางที่สำคัญที่สุด คือ ความสงสัย (Suspicious) ความสงสัยจะเกิดขึ้นจากการที่ผู้มีหน้าที่ต้องรายงานหรือเป็นคนช่างสังเกตจากความรู้ที่ตนมีอยู่ ได้แก่ การรู้จักลูกค้าของตน (Know your customers Policy) รูปแบบการดำเนินธุรกิจ และความสมเหตุสมผลในการทำธุรกรรม

หลักเกณฑ์เหล่านี้ มิได้เป็นหลักเกณฑ์ที่แน่ชัด และตายตัว แต่เป็นเพียงแนวทางเบื้องต้นที่จะช่วยให้สถาบันการเงินใช้ดุลพินิจในการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

จากการวิเคราะห์รูปแบบการฟอกเงินในประเทศไทยจากธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย โดยได้วิเคราะห์จากข้อมูลการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยตั้งแต่ พ.ศ. 2543 – 2548 เฉพาะในแบบรายงาน ปปง.1-03 (ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2548) มาวิเคราะห์และจำแนกรูปแบบการฟอกเงินต่อไป

ผลลัพธ์ที่ได้จากการใช้ “คำค้นหา” หรือ “Keyword” ในการสืบค้นข้อมูลรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยในฐานข้อมูล โดยระบบสารสนเทศนั้น ส่วนใหญ่เป็นรายงานธุรกรรมที่ไม่ได้ระบุรายละเอียดใด ๆ แนบมา ทั้งนี้อาจจะเกิดจากความไม่เข้าใจของสถาบันการเงินเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอย่างไร ส่วนมากมักแสดงให้เห็นถึงทัศนคติบางประการของสถาบันการเงินที่มีต่อ “การรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย” ว่าเป็นเพียงการ “ทำตามหน้าที่” เท่านั้น ซึ่งพิจารณาได้จากการรายงานธุรกรรมหลายรายการ เช่น รายงานธุรกรรมที่ระบุเพียงว่า “หลีกเลี่ยงมิให้ตกอยู่ภายใต้ข้อบังคับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542” หรือ “รายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยตามหนังสือสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เรื่อง ให้รายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย” เป็นต้น จากการวิเคราะห์รูปแบบการฟอกเงินจากการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยอาจสรุปรูปแบบของการฟอกเงินได้ดังนี้ 1)รูปแบบของการฝากเงิน 2)รูปแบบของการโอนเงิน 3)รูปแบบของการถอนเงิน และ4)รูปแบบของการใช้เช็ค

นอกจากนี้ได้มีการศึกษาวิเคราะห์การรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พบว่า ประเทศไทยมีแนวโน้มการฟอกเงินจากการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยเมื่อเปรียบเทียบกับรูปแบบการฟอกเงินของต่างประเทศจากการรายงาน FATF (Financial Action Task Force) นั้น มีความใกล้เคียงกันค่อนข้างมาก อาทิเช่น จากแนวการรายงานของ FATF เกี่ยวกับพฤติกรรมของลูกค้า สถาบันการเงินที่น่าสงสัยว่าจะเป็น การฟอกเงินภายใต้นโยบายรู้จักลูกค้า หรือ Know Your Customer Policy จะเห็นได้ว่า รูปแบบของการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยในฐานข้อมูลของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้น มีความใกล้ชิดกับแนวทางดังกล่าวข้างต้นมา แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีแนวโน้มรูปแบบการฟอกเงินไปในทิศทางเดียวกันกับรูปแบบการฟอกเงินที่เป็นสากลของต่างประเทศ

แนวทางพิจารณาที่ทำการศึกษาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้แจกแจงถึงรูปแบบและลักษณะของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยที่ได้มีการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยตาม ปปง.1-03 ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เป็นเพียงแนวทางเบื้องต้นที่สามารถใช้ประกอบการใช้ดุลพินิจของผู้มีหน้ารายงานได้ระดับหนึ่งและในช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น เพราะอาชญากรรมและนักฟอกเงินย่อมต้องพยายามหาแนวทางใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการปกปิดซ่อนเร้น หรือชักย้ายถ่ายเทเงินหรือทำทรัพย์สินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรม

6.2 ข้อเสนอแนะ

1. จากข้อมูลการรายงานธุรกรรมในฐานข้อมูล ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พบว่า การรายงานธุรกรรมของสถาบันการเงินบางแห่งไม่ครบถ้วนหรือตกหล่นไปสาเหตุเนื่องมาจากสถาบันการเงินบางแห่ง โดยเฉพาะสถาบันการเงินอื่นที่มีโฆษณาการพาณิชย์ยังรายงานข้อมูลธุรกรรมด้วยกระดาษ ซึ่งสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จะต้องทำบันทึกเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลอีกครั้ง และปรากฏว่ายังมีข้อมูลที่รายงานมาเป็นกระดาษแต่ยังไม่ได้บันทึกเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลอยู่เป็นจำนวนมาก เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลาและบุคลากร ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว สถาบันการเงินที่ยังรายงานข้อมูลเป็นกระดาษอยู่ ควรเร่งพัฒนาระบบรายงานธุรกรรมผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

2. จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยในฐานข้อมูลสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พบว่า การรายงานข้อมูลส่วนใหญ่เป็นการรายงานที่ไม่อาจนำไปใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรายงานว่า “ปปง. สั่งให้รายงาน” ซึ่งมีจำนวนการรายงานเป็นส่วนใหญ่ และแม้ว่าข้อมูลการรายงานบางส่วนจะมีรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะการทำธุรกรรม แต่ข้อมูลดังกล่าวยังขาดรายละเอียดในประเด็นสำคัญเกี่ยวกับผู้ทำธุรกรรม ไม่ว่าจะเป็นอาชีพ ฐานะรวมทั้งความสัมพันธ์กับบุคคลที่อยู่ในบัญชีรายชื่อ พบว่าสาเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นเพราะพนักงานของสถาบันการเงินไม่มีเวลาในการวิเคราะห์พฤติกรรมอื่น ๆ ของผู้ทำธุรกรรมประกอบการรายงานเหตุอันควรสงสัยเป็นข้อความที่ยาว ดังนั้น เพื่อความสะดวกในการรายงาน จึงเห็นว่า สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินควรกำหนดคำสำคัญที่เป็นมาตรฐานมาให้สถาบันการเงินใช้ในการรายงาน โดยคำสำคัญดังกล่าวควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของกฎหมายที่กำหนดลักษณะของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย 4 ประการ คือ 1) มีความซับซ้อนผิดปกติ 2) ขาดความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ 3) หลีกเลี่ยงเพื่อไม่ให้มีรายงานธุรกรรมตามกฎหมาย และ 4) เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด มูลฐาน

3. สถาบันการเงินควรให้ความร่วมมือกับสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในการตรวจสอบธุรกรรมของบุคคลตามรายชื่อที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีหนังสือไปสอบถามและอาจพิจารณารายชื่อเหล่านั้นบันทึกเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลของสถาบันการเงิน เพื่อความสะดวกในการรายงานธุรกรรมทางการเงินของบุคคลนั้น หากมีเหตุอันควรสงสัย ในครั้งต่อไป

4. สถาบันการเงินผู้มีหน้าที่รวบรวมรายการธุรกรรมส่งสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ไม่สามารถตัดหรือรายการธุรกรรมทางการเงินที่เข้าหรือได้รับการรายงานไปแล้วได้ จึงทำให้ข้อมูลที่ส่งมายังฐานข้อมูล ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เกิดการซ้ำกันหลายครั้ง ระบบหรือโปรแกรมที่สถาบันการเงินใช้กรอกธุรกรรมทางการเงินส่งสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ไม่สามารถตัดหรือรายงานธุรกรรมทางการเงินที่เข้าหรือได้รับการรายงานไปแล้วได้ จึงทำให้ข้อมูลที่ส่งมายังฐานข้อมูล ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เกิดการซ้ำกันหลายครั้ง สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือสถาบันการเงิน ควรพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่สามารถตัดการรายงานธุรกรรมทางการเงินที่ซ้ำออก โดยอัตโนมัติ เพื่อเป็นเครื่องมือป้องกันมิให้มีการรายงานธุรกรรมซ้ำในรายงานธุรกรรม อย่างเดียวกัน

5. สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินควรมีมาตรการการบังคับเกี่ยวกับการรายงานธุรกรรมกับผู้ประกอบที่มีใช้สถาบันการเงิน (non-bank) และผู้ประกอบการในธุรกิจ นอกระบบ เช่น ร้านค้า อัญมณี ร้านค้าพระเครื่อง เป็นต้น ให้ต้องรายงานการทำธุรกรรมทางการเงินผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เช่นเดียวกับสถาบันการเงินในระบบอื่น ๆ

6. หน้าที่ในการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยของสถาบันการเงินนั้น พนักงาน ในระดับปฏิบัติการ บางส่วนยังขาดความรู้ในเรื่องของการรายงาน รูปแบบหรือลักษณะของ ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยที่แตกต่างกันออกไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประสิทธิภาพและ ความชำนาญในการใช้ดุลพินิจเพื่อเลือกรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ภาครัฐควร จะ สนับสนุนให้สถาบันการเงิน ควรจัดอบรม และกำหนดเกณฑ์บุคลากรที่ทำหน้าที่ให้มีความรู้ ความเข้าใจในหลักการของการรายงาน โดยมีการทดสอบและรายงานผลปฏิบัติงาน ปัญหาที่เกิดขึ้น

7. สถาบันการเงิน กรรมการ เจ้าหน้าที่และพนักงานของสถาบันการเงินควรได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมายจากความรับผิดชอบทางอาญาและทางแพ่งในการกระทำผิดข้อจำกัด ในการเปิดเผยข้อมูลซึ่งกำหนด โดยสัญญาหรือบทบัญญัติของกฎหมายหรือกฎระเบียบ หากสถาบันและบุคคลเหล่านี้รายงานความสงสัยต่อหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่โดยสุจริต แม้ว่า จะไม่รู้แน่ชัดว่าการกระทำแห่งอาชญากรรมที่เป็นมูลฐานนั้นเป็นอย่างไร และไม่ว่าการกระทำ

อันผิดกฎหมายนั้นได้เกิดขึ้นจริงหรือไม่ และนอกจากนี้ควรให้ความคุ้มครองแก่กรรมการ
เจ้าหน้าที่ และพนักงานของสถาบันการเงินที่มาให้การเป็นพยานต่อศาล โดยนำวิธีพิจารณาความ
อาญาในเรื่องการสืบพยานมาใช้เพื่อไม่ให้เกิดการเผชิญหน้าระหว่างอาชญากรหรือนักฟอกเงินกับ
กรรมการ เจ้าหน้าที่ หรือ พนักงานของสถาบันการเงิน

8. สถาบันการเงินควรให้ความสนใจเป็นพิเศษกับธุรกรรมทุกประเภทที่ซับซ้อน ผิดปกติ
หรือมีมูลค่าสูง และธุรกรรมทุกประเภทที่มีรูปแบบผิดปกติ ซึ่งไม่มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน
ทางเศรษฐกิจหรือมองเห็นได้ทางกฎหมาย นอกจากนี้สถาบันการเงิน ควรจะตรวจสอบเบื้องหลัง
และวัตถุประสงค์ของธุรกรรมดังกล่าวให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ให้บันทึกผลการตรวจสอบ
เป็นลายลักษณ์อักษร และจัดไว้ให้ใช้แก่ผู้กำกับดูแล ผู้ตรวจสอบและหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย